

Ett par husesyner

Ur boken Med lag och slag

Utgiven 1967 Av Sven Rydstrand

Vid tinget på Kviström den 12 juni 1732 skrevs följande berättelse om en hållen syn på Kviströms tingshus:

Befallningsmannen välbetrodde Anders Ahlqwist androg för tingsrätten att sedan likmätigt tingsrätten gjorda undersökning och förhör med allmogen och den skedda bevillningen å 24 öre silvermynt till Kviströms Krono- och Tingshus reparation, han om det ärendet föranstaltat och till den änden haft mäster Börje Mårtensson i Berg till att bese Kviströms hus och med honom såsom här i orten bästa kunskapen ägande om slikt verks anställande velat accordera, haver samme mäster först själv och nu ytterligare vid tinget uti nämndens och den närvarande tingsallmogens övervaro sig utlåtitt, att samma hus äro intet av den dugligheten att de kunna repareras, varföre befallningsmannen nu finner sig föranlåten detta ärendet vidare i häradsrätten föredraga med hemställande till häradsrättens beprövande huru härmed vidare skall förfaras.

Mäster Börje Mårtensson, som var närvarande, framkom och yttrade sig att som timret hade blivit hugget uti otid om sommaren, då det ingen varaktighet haver, och sedan i hast uppbyggt av den som ej så särdeles vetenskap ägt om byggnad, samt sedan lämnats otäckt i tvenne år och hitintills oklätt lämnats, så befinnes nu svillerna så av förenämnda orsaker som jordmånens supighet förruttnade och även vägbanden fördärvade samt hela knutredarna ruttna och väggarna utskredna, så att de samma utan desto större skada icke kunna repareras, så vida reparationen ej allena skulle komma emot nybyggnad och dessutom ej försvarligen låter sig göras.

Nämnden intygade även detta mäster Börje Mårtenssons tal, och den närvarande tingsallmogen förklarade sig nöjda därmed att Kviströms Krono- och Tingshus bliver ånyo uppbyggda. Häradsrätten beslöt också att tingshuset skulle nybyggas och saken hänsköts till landshövdingen Bengt Ribbings avgörande.

Följande husesyneinstrument från gården Hede i Foss socken infördes i domboken vid tinget på Kviström den 7 mars år 1738:

Välborne majoren herr Hans de Lillianschiöld lät uti häradsrätten ingiva följande husesyneinstrument:

Emedan regementespastoren ärevördige och vällärde herr Nills Westerlind genom köp skall hava uppdragit åt borgmästaren högaktade herr Jacob Strömdahl uti Strömstad odelshemmanet Hede, ett helt, i Tunge härad och Foss socken beläget, vilket köp åter skall vara uppå majoren välborne herr Hans de Lillianschiöld transporterat och välbemälte herr major samma hemman ärnat tillflytta men till sin säkerhet i framtiden först åstundar syn och besiktning å den på hemmanet Hede stående karaktärsbyggning, på det därav skönjas må i vad stånd samma byggning vid herr majorens tillträde finnes, så att den kostnad som herr majoren därpå framdeles använder, må bliva honom ostridigt gottgjord, ifall samma hemman skulle genom laga klander eller börd gå herr majoren utur händerna.

Fördenskull hava vi undertecknade i anledning därav och uppå befallningsmannen äreborne och välbetrodde herr Jacob Engströms befallning på nedanstående datum infunnit oss uti Hede, efterbemälte karaktärsbyggnad att besiktiga och värdera, och befanns som följer. Utom väggarna befinnes den på Hede stående karaktärsbyggnad vara mycket förfallen, ity på östra långväggen är svillen med tvenne stockar ruttna, ävenledes svillen på västra långväggen ruttet, nock svillen på den norra tvärväggen ruttet jämte en stock, samt uti mellanväggen emellan förstugan och salen tvenne stockar ruttna och taket över byggnaden ruttet, förfallet och odugligt. Innanvägges i salen femton stycken rutor på fönstren söndriga, varuti även golvet är alldeles odugligt. I kammaren det ena fönstret söndrigt och odugligt och i det andra fyra rutor söndriga jämte golvet i kammaren odugligt. I östra kammaren sju rutor söndriga och i den norra 11 rutor söndriga.

Förestående byggnad med alla dess dugliga materialier kan ej högre i det stånd det nu befinnes vara värt än fyratio daler silvermynt. Eljest besiktigades de i trädgården befintliga fruktträn

*aplar.....25 stycken
kyrsebärs-trän.....57 stycken
plommon-trän.....43 stycken
päre-trän.....1 stycken*

Dessutom några vinbärs- och stickelbärsbuskar (= krusbär). Förestående besiktning är efter bästa förstånd och samvete förrättat, vilket vi uppå vår ämbets- och trohetsed attesterar.

*Hede den 11 maj 1737
Sören Hansson
länsman.*

Hans Olsson i Pilegård. – Swen Nillsson i Gläborg.